

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LOPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

Pera l'Iglesia tot són ganancies

Són tants els funerals que, a conseqüència del naufragi del *Titanic*, s'han de fer a Nova York, que no poguent donar l'abast els capellans d'allà, hi ha hagut necessitat de portar-nhi a corre-cuita una bona colla d'Europa.

L'APROXIMACIÓ MADRID-BARCELONA

El catalanisme purità, el nostre jacobinisme nacional, no vol que Madrid tracti bé a Catalunya; inversament, el catalanisme purità té una secreta y fonda delectació en els moments d'insult y d'odi entre Madrid y Catalunya; en el fons, hi ha catalanistes que provocarien de bona gana les injúries de Madrid a Catalunya, pera justificar les injúries inverses y alimentar la llantia de l'odi. Aquets catalanistes, també en el fons, troben bé que a Madrid se malparli de Catalunya, perquè troben malament que les reivindicacions catalanes s'atenuin o dissimulin fins al grau necessari pera que a Madrid parlin bé de nosaltres.—Y, en el fons igualment, es ben possible que tinguin raó els puritans de Catalunya...

Però, vetaquí una qüestió ben escaienta pera esser delinqüentament dilucidada; y crec que, pera ferho, cal distingir, en les relacions entre Madrid y Catalunya, l'aspecte polític y el social.

En l'aspecte polític, es precis mantenir, davant de tot, la categoria nacional de Catalunya, la categoria capital de Barcelona, la categoria idiomàtica del català. Però, precisament aqueixa naturalesa exquisida, aristocràtica, del catalanisme, ens obliga a una conseqüent diplomacia, ja que la diplomacia es una mena d'art intercosmopolita, es l'urbanitat de les urbanitats. Y d'aquí s'indueix la conseqüència d'una forta expansió del catalanisme social, d'una exportació contínua de totes aquelles excelencies que mostrin y revelin precisament l'executoria capital de Barcelona y la dignitat nacional de Catalunya. Si una institució artística com l'«Orfeó Català» es proclamada pels diaris y el public de Madrid com a gloria europea y honra d'una nació, aquella gloria voldrà dir que Catalunya es una part d'Europa y no ja una regió espanyola, voldrà dir que l'«Orfeó» es un producte nacional y no regional, y per tant que l'art de Catalunya es un verb de nació y no un borboteig d'encontrada pagesa. Compareu, per un costat, els judicis que ha meregut l'«Orfeó» cantant els aires de Catalunya, junts ab el gran art universal, en l'escena del Teatre Reial de Madrid, y per altre costat aquella famosa pàgina de Daudet, ont se prova que l'provensa-

lisme popular del tamborinaire Valmajour es un encant que mor tot just se'l separa de les seves montanyes y del seu màs, y a París resulta una vaga curiositat de café-concert, risible com un pagès de sainen...

En el fons de la qüestió entre Madrid y Catalunya hi haurà, sens dubte, un conflicte natural de rivalitat, cosa ben humana; un problema de lluita per la capitalitat, poma de discòrdia en els pobles no sotmesos a la superioritat indiscutible d'un cervell com París, per exemple. Però hi ha també una desconeixença de Catalunya per Madrid, hi ha l'acció antiga d'una llegenda de petiteses y de rencunies provincianes, hi ha l'extranyesa davant l'idioma ignorat, que, com tots els idiomes ignorats, sembla caricaturesca y barbra modulació a l'orella de les multi-tuts extranyes an ell. Acosteu, un a l'altre, els desconeguts; oferiulos l'un a l'altre, en l'íntegra percepció de llurs naturaleses; feu que puguin midar respectivament les armes de cultura de cada qual, el valor físionomic ab que's presenta cada qual al certamen del món, y aleshores els dos rivals sentiran bé l'igualtat de les condicions ètiques y nacionals que's confronten y, per tant, la justícia implícita de les condicions polítiques que's demanen.

He dit diplomacia. Cada aproximació entre les dues grans ciutadanes espanyoles té uns nobles aires de diplomacia, d'embai-xada si voleu. Hi ha una aura de cortesia cavalleresca, que reconforta els esperits, a cada una d'aqueixes entrevistes. Però tota diplomacia implica la reconeixença de dues categories personals colectives; y en el cas de Catalunya es un element nacional que ve a pactar, de fet, la seva confederació, la seva noble y alta col·laboració en l'obra comunal espanyola, y porta la presentalla de les armes pera el combat de pau y de ciutadania.

En aqueixes entrevistes, en aquets tractats, en aquets convenis, ¿hi ha res que s'assembla ni de lluny a exhibicions curioses d'art regional, un aquell selvatgisme pintoresc, dolsament arcaic, càndidament patriòtic, de l'art popular y genuí de la regió B o Z? L'art català ¿se presenta com un arcaisme interessant y agonie, o, ben al

contrari, com una mostra refinada de l'art universal y aristarquí? La resposta es evident: avui, l'«Orfeó Català» col·labora, a Madrid, ab institucions com la Sinfònica y agrupacions com la Wagneriana, encarregades de difondre, no una curiositat musical de museu exotista, sinó les més enlairades mostres de l'inspiració musical humana. Y, per altra part, també a un teatre de Madrid, un poeta de Catalunya, l'Adrià Gual, presenta les primeres representacions sintètiques de l'art dramàtic universal, convertint l'escenari en càtedra.

**

Però... en mitg d'aquestes salutacions de nacionalitat a nacionalitat, resta present, al fons de l'escena, l'irresolta qüestió política; suren en l'aire, no desmentides, les velles aprobacions castellanques contra Catalunya. Ahir mateix, en una colecció de diaris vells, venia a temperar el meu entusiasme hispanista la ressenya d'una sessió de Corts en temps de la Solidaritat, aleshores de l'interrupció d'en Macià... ¿Recordau? Y, més que res, roman en l'aire, com a concreció fantasmàtica de l'innegable conflicte, la llei nefasta, la llei de Jurisdiccions... Nosaltres, doncs, no devem res a Madrid, perquè hem inclinat davant ell les nostres banderes. Però l'ofensa d'ell a nosaltres serà patent sempre, mentres subsisteixi l'opressió de la llibertat nostra.

Ab tot, cal fer justícia. Fins en aquest punt, els termes del problema són avui ben diversos, perquè la llei que va dictar un prejudici de rezel y aversió contra Catalunya, es combatuda avui per tots els amics de la llibertat; mentres que la Catalunya de les dretes, ja implícitament l'accepta... L'antiga campanya solidaria contra la tirania es avui una Solidaritat espanyola y no ja catalana, y aquesta es la gloria millor de l'esperit català modern: haverse avançat a combatre en primer terme per una llibertat que's perdia, per una vindicació que havia d'esser ben aviat cosa comunal a totes les esquerres d'Espanya.

Amics meus: l'«Orfeó Català» es aclamat aquets dies a Madrid, en un bell acostarse de les dues societats espanyoles, però no de les dues polítiques. L'obra d'en Clavé, prehistòrica y amorfa, arriba avui a coronació y apoteosis. No s'oblidi que això es la victòria d'una iniciativa ben democràtica, d'una institució lligitimament republicana. Es, si voleu, una conquesta social de Madrid per Barcelona, conquesta pacífica y generosa.

Però jo encara veig dissenyarse una altra expansió més viva, transcendent y europea, del nostre veritable esperit català; una altra conquesta de Madrid per Barcelona, de tota Espanya per Catalunya: la conquesta política, la conversió de lo que fou primera reivindicació solidaria en programa immediat dels republicans espanyols, davant les Corts a punt d'obrirse. Allà podrem veure fins ont arriba la catalanofilia de molts homes del centre, y allà podrem veure fins ont arriba el lliberalisme civil de molts catalans...

GABRIEL ALOMAR

La dona d'un carboner es més digna de respecte que la «querida» d'un príncep.—J. J. Rousseau.

PRIMER DE MAIG

La direcció del Partit obrer espanyol, resident a Madrid, ha acordat, ab ocasió de la Festa del Treball, celebrar una gran manifestació, el programa de la qual—com també ho serà de tots els actes obrers que aquell dia's realis—ve sintetisat en aquestes cinc demandes:

- Llegislació obrera, singularment la jornada de vuit hores.
- Prompta terminació de la guerra de Melilla.
- Abolició de la llei de Jurisdiccions.
- Amnistia pels delictes polítics y socials.
- Aixecament de la suspensió de Societats y Centres obrers.

Els béns d'en Ferrer

Un diari republicà socialista del Mitg dia de Fransa, que sembla estar molt ben documentat sobre l'assumpte, publica ab aquest mateix títol un article, del qual ne traduí els fragments que segueixen y que considerem no del tot despullats d'interès:

No s'ha pas oblidat que'l fallo del Consell de Guerra que condemnà a Francisco Ferrer a la pena de mort pronuncià igualment la confiscació dels seus béns. Aquets béns representaven una suma bastant considerable. Consistien essencialment en una casa situada en un barri del centre de París y el valor de la qual passa d'un milió de francs. Aquesta casa havia sigut donada a Francisco Ferrer per una admiradora.

M. Georges Lorand, el conegut diputat belga, ha fet saber que «en compliment de la sentència dictada el 29 de Desembre darrer pel Tribunal Suprem de Guerra y Marina, de Madrid, ordenant la restitució als hereus d'en Ferrer dels seus béns, que havien sigut confiscats y estaven reclamats pels convents de Barcelona (1) a títol d'indemnització pels perjudicis soferts durant la revolta, els valors dipositats al Banc d'Espanya, els llibres y manuscrits de la casa editorial de l'Escola Moderna y, en fi, l'hisenda Mas Germinal y els papers d'en Ferrer, acaben de ser entregats als seus hereus».

M. Georges Lorand, que es qui ha dirigit aquestes negociacions ab el senyor Canalejas, afegeix que's creu en el dever de «rendir homenatge al esperit de justícia que ha animat la decisió del Tribunal Suprem y al esperit de benevolença y sincer lliberalisme que ha mostrat el Govern liberal espanyol presidit pel senyor Canalejas, aixís com a la cortesia y bona voluntat de totes les autoritats judicials y administratives».

Un naufragi sublim

EL TITANIC y els seus milionaris

Lo sublim ha sigut definit, com la reverencia de l'imaginació sobrana davant la soberania superior de la raó.

Es, doncs, lo sublim el conflicte de les dues soberanies: la de la naturalesa, tal com se representa en l'imaginació en moments d'aguda crisi, y la de la raó, la de la llei moral, que's sobreposa, a la fi, a l'imperi imaginatiu. Si el sentiment de lo bell neix de l'adequació, de l'harmonia de l'enteniment y l'imaginació, el de lo sublim se basa en la limitació de l'imaginació, il·limitada davant l'infinita exigència de la raó. Es, doncs, lo sublim la reacció de l'home sobre l'omnipotencia natural; la supremacia de la llei moral sobre la mateixa harmonia de les esferes en el cel estrellat; la topada de lo estetic y de lo moral en el món intel·ligible; l'humiliació de l'home empíric davant l'home-humanitat; la salutació de lo que existeix muda y passa, aixecat a son poder maxim davant lo que es.

Aquesta definició va ferse baix l'influència que'ls terratremols de Lisboa exerciren sobre'ls millors esperits del segle XVIII. Però, tal vegada aquet succés del naufragi del Titanic, el barco més gros que ha surcat l'Atlàntic, y el consegüent sacrifici de vides humanes, el més gran que registra l'història del mar, sigui un millor exemple de lo sublim que la desgracia que aclaparà a Lisboa en 1755.

Perquè Lisboa no fou edificada ab la pretensió d'esser la ciutat més poderosa de la terra. El Titanic ho fou. A l'empendre son primer y darrer viatge, els diaris de Londres saludaren l'aparició del monstre de les quaranta mil tonelades ab el títol de l'Insumergible. Y no se'ns va ocurrer, al llegirho, que també, en altre temps, va anomenarse «invencible» aquella «armada» que reduí a desferres el buf dels vents.

En la construcció del Titanic hi havia posat, la poderosa companyia «The Withe Star», els cervells de sos millors enginyers y fins prop de dos milions de lliures esterlines en diner. El propi operador de l'aparell de la telegrafia sense fils trasmeté a darrera hora un despaig en que deia a sa família: «No temeu res. El Titanic es insumergible». Als pocs minuts s'enfonzava el barco. Ara jau per les costes de Terranova, a una fondària de tres mil cinccents metres baix el nivell del mar. La pressió es allí tan forta com si hagués engolit

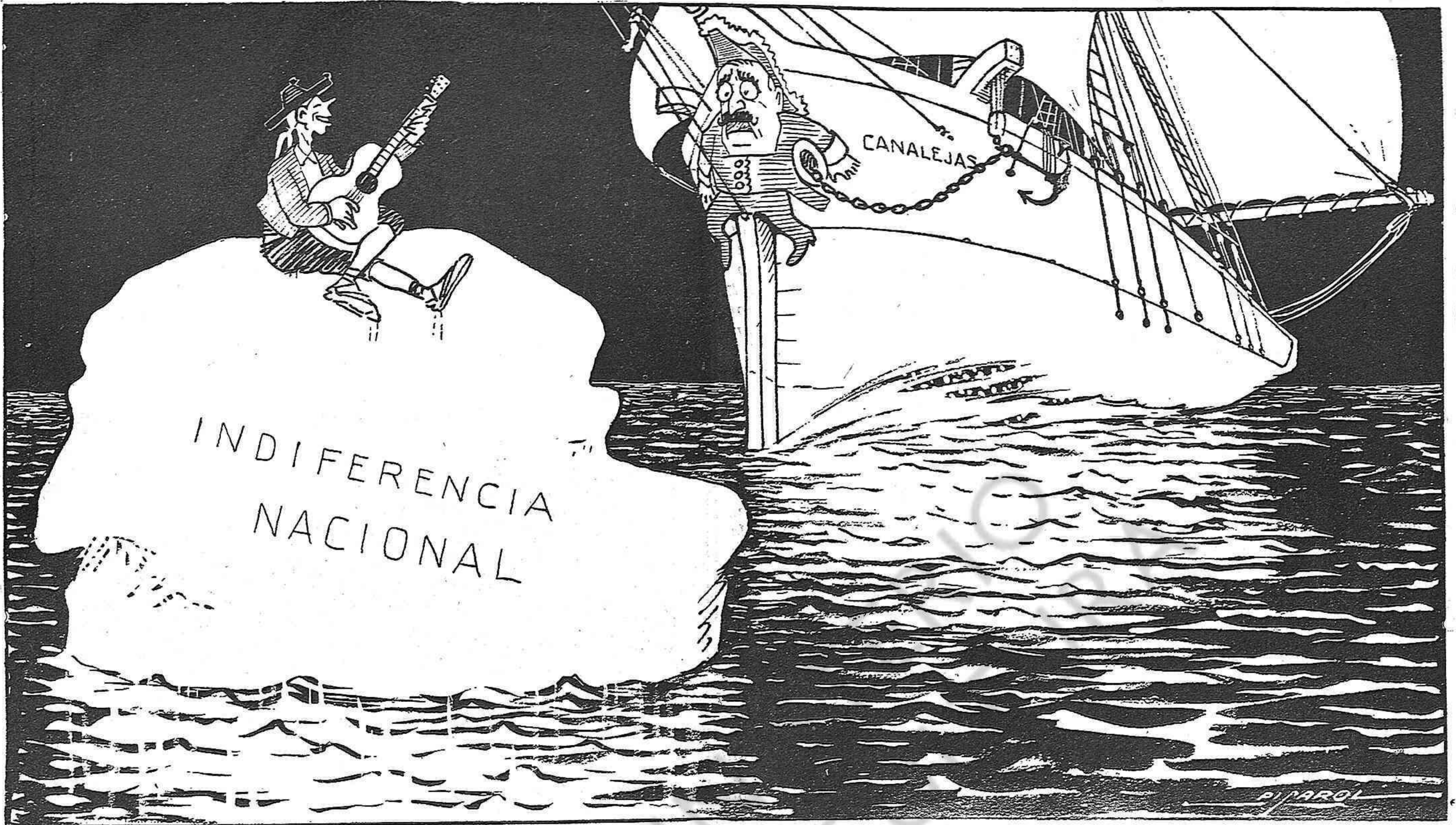
(1) Y per la Companyia dels Tramvies. A cada hu lo séu. (N. de la R.)

Obertura de Corts

—¿Ja porta forsa sabó, don Josep?
—¿Sabó?... Cà!... Un picador ben gros, pera defensarme.

Un naufragi que s'acosta

El dia que'l barco topi ab aquest iceberg, ¡bonanit, Canalejas!

el vaixell una màquina trituradora de planxes. Dintre de poc temps els ferros y els acers del *Titanic* s'hauran fos en l'argila uniforme que hi ha en els baixos fons de tots els mars.

Però el *Titanic* no era tan sols el rei dels vaixells, sinó el vaixell dels multimilionaris, el vaixell dels reis del món. Un banquer de New-York, a qui se li ha ensenyat la llista dels passatgers del *Titanic*, deia coneixer a bordo vint persones que posseïen, entre totes, més de cent milions de lliures esterlines! En el *Titanic* hi havia habitacions per quin lloguer, durant un viatge de quatre dies, pagaven vuitcents lliures, més de vintimil francs! Allí hi anava el coronel Joan Jacobo Astor, propietari de centcinquanta milions de duros, or. Ha mort. Allí hi anava el jueu Benjamí Guggenheim, propietari de norantacinc milions de dollars. Els bacallans de Terranova's disputen els seus ossos. Allí hi anava l'Alfred Vanderbilt, amo de setantacinc milions de pesos; Videuer, de cinquanta milions; el jueu Straus, de cinquanta milions; el coronel Roebing, de vinticinc; Thayer, de deu. Ab ells hi anava el cèlebre periodista William Stead. Tots són menjar pera els peixos. Y també els deu camells que portava el barco, pera passejar pel pont als fills dels multimilionaris.

Però l'instrument de que s'ha servit la Naturalesa pera devorar aquestes grandeses, no ha sigut un terratremol, ni l'erupció d'un volcà, ni un cicló, ni sisquera una tempestat. Ha calgut tan sols un tros de gel després del cercle polar. Ni tampoc un d'aquets *icebergs* gegantins, montanyes flotants, quina topada hauria facilment evitat el *Titanic*. Ha sigut un d'aquets petits *icebergs*, que'ls marins anglesos anomenen *crawlers*, o reptadors, perquè no's destaquen sobre la superfície de les aigües. Ha calgut l'interposició inesperada d'un tros de glas silenciós y ocult pera que contra ell s'hi estrellés, un matí blau y encalmat, la closca de ferro del *Titanic*.

La Naturalesa s'ha mostrat una volta més tot-poderosa. Però la reacció de la raó humana, lo que constitueix realment lo sublim, no ha hagut de menester, aquesta vegada, de poetas ni de pensadors que la descobrissin. S'ha senyalat immediatament en l'exemple donat pels tripulants del *Titanic*. En primer lloc, el cas de l'operador de l'aparell de telegrafia sense fils, donant sa paraula als vents mentre s'enfonzava el barco. Perquè el barco s'enfonza, però la telegrafia sense fils, la ciencia, queda.

Però, sobre tot, el compliment de la «lei del mar». Perquè els setcents o vuitcents supervivents són, en sa majoria, en sa quasi totalitat, dones y criatures. Es la llei del mar. Els primers bots de salvament han sigut pera les dones y els nois.

Els milionaris han mort, els debils han sortit ab vida. Quasi tots els tripulants del *Titanic* han perdut la vida, però han salvat sa conciencia.

Suposo que aquesta vegada no protestaran les sufragistes contra les lleis fetes pels mascles.

Sobre les llàgrimes de les viudes y els orfes dels mil cinccents morts s'aixeca l'exemple del compliment de la llei moral; sobre la Naturalesa soberana, la soberania popular de la raó. El *Titanic* s'ha enfonzat. La llei moral s'ha realitzat. Y, quan tot lo que coneixem desapareixi y no quedi, ni en la closca del nostre planeta, ni en la pols còsmica a que nostre planeta's redueixi, ni en el cel mateix, cap forma que recordi a les que coneixen nostres ulls, quedarà la ciencia y la moral, quedarà la raó, quedarà aqueix Esser que cerca constantment la nostra existencia, plena d'ilusions y d'entrebancs.

RAMIR DE MAEZTU

Traduït de l'*Heraldo de Madrid*.

SANG BLAVA

É llegit, me sembla que es en una anècdota de Chamfort, el subtil rondallaire dels frívols discreteigs, que la filla d'un príncep, una nena de sis anys escassos, va preguntar un dia a la seva acompanyanta quants dits tenia a la mà dreta, y, haventli contestat la servent «cinc», ella se n'extranyà molt, y volgué comptals'hi d'un en un, repetint després l'operació ab totes les cambres y criades del palau, doncs no se'n podia arribar a convencer.

La criatura s'imaginava, sens dubte, que les filles dels prínceps, pel fet d'esserho, havien de tenir al menos un dit més que les altres dones.

Una cosa per l'estil, però a l'inversa, li succeïa també al meu noi, que no té gaires més anys que la filla de l'esmentat príncep. El meu noi, fins ara fa poc, degut a la sanció hiperbòlica que a cada punt sentia repetir, se creia formalment que'ls marquesos y comtes y ducs y barons y tota la requa de nobles de la terra, tenien, en realitat, la sang blava, una sang *ultramar*, privilegiada en color y en substancia, molt diferenta de la dels demés mortals.

Però, al meu noi, que—valgui l'immodestia—en materia de no tenir cap pèl de tonto se semblarà a son pare, li bastà un petit detall, un insignificant aconteixement, ocorregut en el món de la noblesa barcelonina y bombejat pels diaris de tot Catalunya, pera fer llum en el seu tendre esperit sobre'l particular. El meu noi, com no creu ja en els Reis que porten joguines, no creu ja tampoc en la «sang blava» dels posseïdors de títols nobiliaris. Y ¿mai dirieu perquè no hi creu?... Perque ha sapigut que ara fa poc havien fet comte a un tal Maristany, antic *cosechero* que'ns servia el vi que's beu en la nostra modesta taula.

Li ha calgut tant sols al meu noi penetrarse be d'aquet fet substancial—o, millor dit, insubstancial,—pera venir en coneixement de la veritat, això es: que a un taverner, per ilustre que sigui, no es possible que, a l'esdevenir noble per art y encantament d'una gracia reial, se li torni la sangueta del color que gasten les planxadores al rentar els colls y punys.

El nano de casa, doncs, irreverent ab les coses mondanes, com son pare, comença a pendre's de broma això de la sang blava. Imagineu-vos que faria si estigués al tanto de la següent anècdota ocorreguda al nostre flamant protagonista, anècdota que, sense esser d'en Chamfort, el subtil rondallaire dels frívols discreteigs, molt be mereixia haverse posat al dors d'un full de calendari... allà, per les darries del segle XVIII.

Al senyor Maristany, abans Pere Grau a seques, agraciats fa poc ab l'alt títol de comte de Laverna, va aturar-lo l'altra tarda un seu amic, cirurgià:

—¿Ja ho sab—va dirli aquet—que ara, d'ensà que es comte, a vostè ja no li podran posar mai més sangoneres?

—¿Per què?—preguntà intrigat l'ilustre *bo-deguero*.

—Perque no se li enganxaran.

—¿Y perquè no se m'han d'enganxar?

—Perque trobaran la sang blava y, a les sangoneres, la sang blava no'ls agrada tant com la vermella.

JOAQUIM AYVAMÍ

ESPECTACIÓ

UASI sempre, l'obertura del Parlament ens preocupa poca cosa. Sabem de memoria la tasca esteril dels nostres coscos colegisladors, y l'anunci de pròximes batusses no'ns desperta més que aquella frèvola batxilleria que'ns fa escursar el pas y girar uns segons la testa quan sentim baralles en una reunió de xafarderes.

Però avui sentim agullonada la nostra curiositat davant la propra reunió de les Corts. Tenim interès en saber si encara estem en temps de miracles, y un miracle gros ens semblarà la continuació d'en Canalejas al poder, si en ell hi dura més de quatre dies.

Si l'actual Govern liberal tingués solsament enfront seu l'oposició dels republicans, el disgust del país, el desgavell economic y totes les dificultats filles del seu pessim modo de governar, no temeriem per la vida ministerial, perquè fa molts anys que'ls republicans fem la guerra al règim, que'l país clou els punys ab rabia, que l'hisenda de tothom es la menjadora d'uns quants, y que si uns governs ho fan malament, els altres ho fan pitjor. Lo que no creiem que pugui resistir el Govern es l'empenya dels seus amics, la descomposició de la majoria, els grupets d'ambiciosos que l'entrebancquen, y, sobre tot, la podridura que'l consum, posada aquesta vegada de relleu pels mateixos que han col·laborat en les seves males obres.

Quan ens esforcem, els republicans, en treure a la vergonya pública les miseries de les dues colles que turnen en el Poder, l'opinió arronsa indiferentment les espatlles, creient que nostres imprecacions són l'etern crit del dejú contra'l satisfet. Ademés, nosaltres fomentem l'escepticisme popular, fent, ordinariament, unes campanyes en les que hi posem més rutina que sentiment; y els crits que no porten la vibració d'una ànima, es natural que no trobin ressò en l'esperit public.

Avui es diferent: són ells mateixos, testimonis de major esceptió, els que han posat de manifest la corcadura de les institucions socials que la gent de bona fè tenia per respectables, y la tasca dels republicans, al combatre al partit governant y als que's preparen pera substituirlo, serà facilíssima y de positius resultats, perquè els mateixos monarques proporcionen els certers projectils que han d'anar drets al cor del règim, y l'opinió no podrà veure, en els justos atacs, fantasies oposicionistes, sinó amargantes veritats. Veritats que faran

EL NAUFRAGI DEL «TITANIC»

retirar al Govern, si té consciència dels seus desacerts y decencia pera avergonyir-se'n.

Per això, aquesta vegada, esperem ab més interès que en altres iguals ocasions la pròxima obertura de les Corts.

JEPH DE JESPUS

La catàstrofe del «Titanic»

Es el més gros dels desastres maritims de que's té memoria.

Acabat de construir a Southampton pera la *White Star Line*, de Londres, era el *Titanic* un veritable palau flotant, ab onze ponts, hermosos jardins, grans restaurants, piscina natatoria, banys turcs, immens saló de festes... Tenia 291 metres de llargada y 30 d'amplada y se li assignava una cabuda de 46.328 tonelades. Havia costat 56 milions de francs. Era, en fi, el transatlàntic més gran del món.

Feia ara el primer viatge, y tant pel gust d'estrenarlo, com per lo molt que s'havien ponderat la seva magnificencia, el seu confort y, sobre tot, la forsa de les seves màquines— a la vegada de triple expansió y de turbines— que podien donarli una marxa de 25 milles per hora, hi havia hagut empentes pera obtenir passatge en el *Titanic*. La llista de la gent que, entre passatgers y tripulants, duia a bordo al sortir de Southampton el dimecres, dia 10, comprenia 2.340 persones. El manava mister Smith, un dels més experts capitans de la *White Star*.

Doncs bé; aquet palau esplendit, aquesta meravella de l'arquitectura naval, alberg de tanta gent y diposit de tantes riqueses, se n'ha anat a fons en pocs minuts.

El diumenge, dia 14, a les 11 y 20 minuts de la nit y ja a prop de les costes americanes, la massa immensa del transatlàntic xocava ab un iceberg (montanya de gel flotant) y, oberta a proa una grossa via d'aigua, sols hi hagué temps pera arriar a tota pressa les llanxes de a bordo y procurar el salvament dels passatgers que en elles poguessin enquistarse.

En mitg de la nit estrellada y baix-una temperatura glacial, foren instalades en les barques les dones y les criatures; després s'hi afegiren alguns homes y, plenes ja aquestes llanxes—les úniques de que's disposava,—no hi hagué més remei que apartarse depressa de la vera del *Titanic* que, arrastrant ab ell a tots els qui a bordo quedaven, ben prompte desaparegué en les profunditats del mar.

Total: 1.635 persones ofegades y 705 salvades en els bots y recullides després pel vapor *Carpathia*, el primer barco que, avisat pels radiogrames desesperats del *Titanic*, tingué l'acert d'acudir al lloc de la catàstrofe.

No cal dir l'impressió que aquesta espantosa tragedia marítima ha produït a tot arreu y els diversos comentaris que sobre les seves probables causes venen fentse. Mers cronistes del terrible aconteixement, nosaltres, després de fer observar que un transatlàntic deuria haver d'estar sempre preparat pera poder salvar, en cas de naufragi, tantes vides com persones porta a bordo, creiem no del tot inútil repetir que, en barco lo mateix que en automòbil, no es pas corrent molt depressa y despreciant obstacles y icebergs com s'arriba més aviat al terme del viatge. A voltes fins s'hi arriba més tard y devegades no s'hi arriba de cap manera.

Els supervivents del *Titanic* seran, a bon segur, de la nostra opinió.

Y, si els 1.635 morts poguessin parlar, no's extranyaria gens que també ho fossin.

MR. SMITH
Capità del barco.

Doncs, llenzar un *¡hurra!* en honor seu, es lo mateix que cridar: *¡Visca Catalunya!*

Hi ha qui relaciona l'anada de l'«Orfeó» a la Cort ab la pròxima presentació al Parlament de les bases de la Mancomunitat Catalana, volent suposar que en Millet y el seu coro, més que com a pelegrins de l'Art, han anat allà a preparar el terreno pera que aquet famós projecte sigui acullit ab benevolencia.

—La música a les feres domestica...—diuen els maliciosos.

Com que'ns sembla que això ja es filar massa prim, nosaltres avui, prescindint de les intencions que l'«Orfeó» hagi pogut tenir a l'anar a Madrid a lluir els seus merits, no fem més que celebrar sincerament el seu triomf.

Y si la Mancomunitat es una cosa bona y en efecte demà resulta que l'«Orfeó Català», ab el seu gloriós viatge, ha contribuït a facilitarne l'aprobació, ¡què dimontri!, també ho celebrarem.

Això ha sigut arribar y moldre.

Tot just acaba Fransa d'annunciar que pren baix la seva protecció l'imperi del Marroc, Fez se li subleva y pels carrers de la capital del protectorat la sang corre a torrents.

La revolta dels marroquis, encara no ben explicada, va esclatar l'altre dimecres. Se refereixen escenes de barbarie que fan erissar els cabells. Els moros tallaven tants caps francesos com podien, y els seus protectors, menos numerosos, però bastant més ben armats que ells, procuraven tornalshi bravament la pilota. Segons el *Daily Telegraph*, els morts fets per les tropes franceses durant la represió del moti de Fez passen de 800.

A judicar pel comensament, no serà pas tot flors lo que en el camí del protectorat va a trobar en el Marroc la noble Fransa.

D'un diari del dimars:

«A las once y media de la mañana pasaba el automóvil de don Alejandro Lerroux por...»

Al ser aquí, ja no podem llegir més. Les rialles ens escapen per la boca y pels ulls, el diari ens cau de les mans y, sense poderho evitar, pensem en el proletariado que se muere de hambre, en los obreros explotados por el odioso burgués, en los pobres parias sin lecho y sin pan... y en el automóvil de don Alejandro Lerroux que a dos cuartos de dotze del mati passava per no sabem aont, ni maleïda la falta que'ns fa el saberho.

Decididament, *El Nuevo Régimen*, l'inoblidable periodic fundat per don Francisco Pi y Margall, seguirà veient la llum.

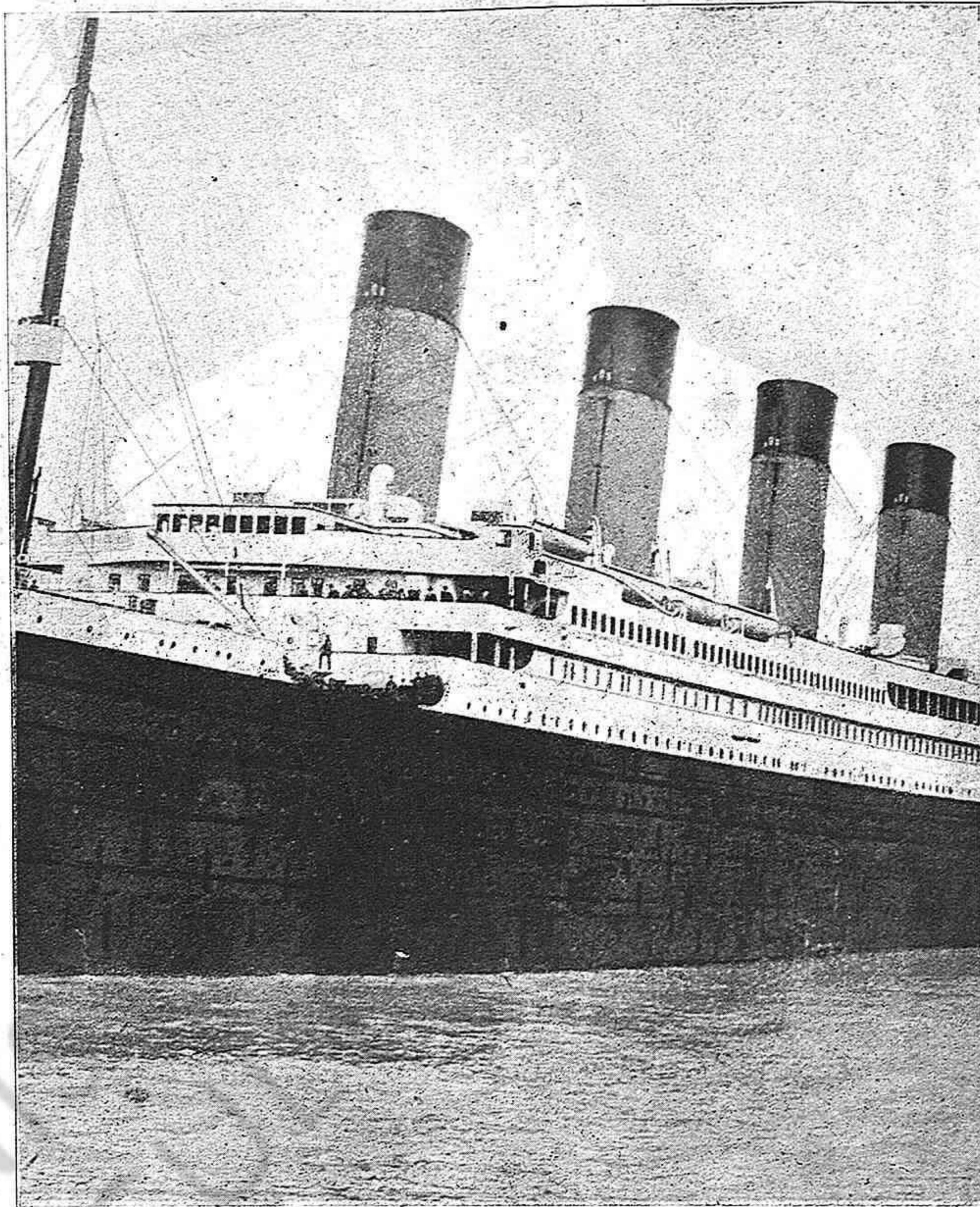
Sospesa, ab la mort d'en Pi y Arsuaga, la seva publicació, el fill gran del patriarca del federalisme no ha volgut que desaparegués el setmanari que tan alt havia posat el seu pare, y, baix la seva direcció intel·ligentíssima, torna a llenzarlo a la propaganda dels ideals consignats en el memorable programa del 22 de Juny de 1894.

La resolució de don Joaquim Pi y Arsuaga ha sigut vista ab molt gust per la gran familia federalista y per tots els bons lliberals.

L'immensa sorpresa que l'«Orfeó Català» ha produït a la Cort es un nou argument a favor de l'«eterna comissió» de provincies que va a Madrid «a demanar coses».

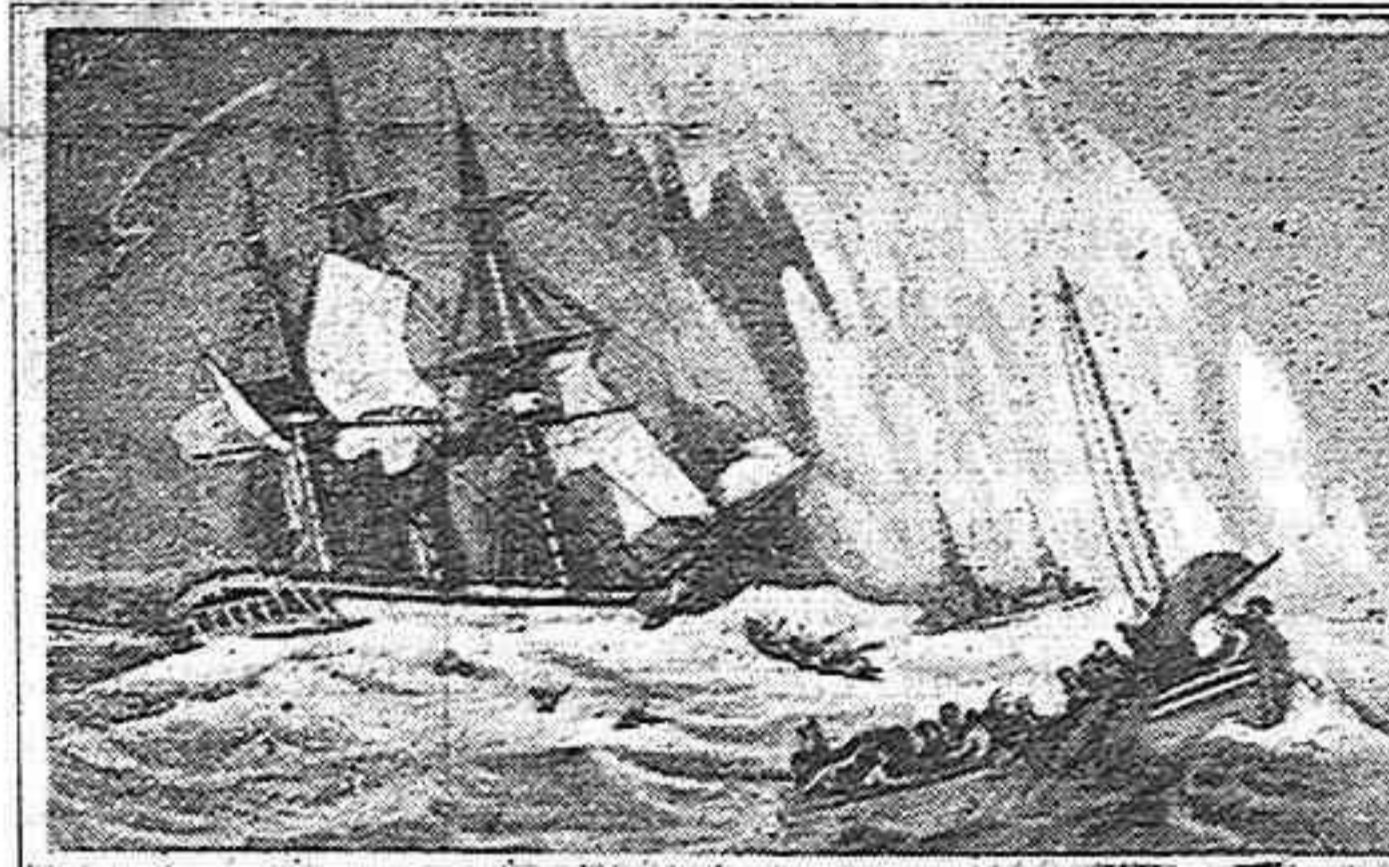
Perquè—ben clarament han tornat a demostrarho— a la capital d'Espanya, fins que van a explicalshi al mitg de la «Puerta del Sol», no s'enteren mai de res.

Pera que sapiguessin que a Barcelona hi havia un «Orfeó» que canta com els angels, ha sigut necessari que l'«Orfeó» anés allí y can-

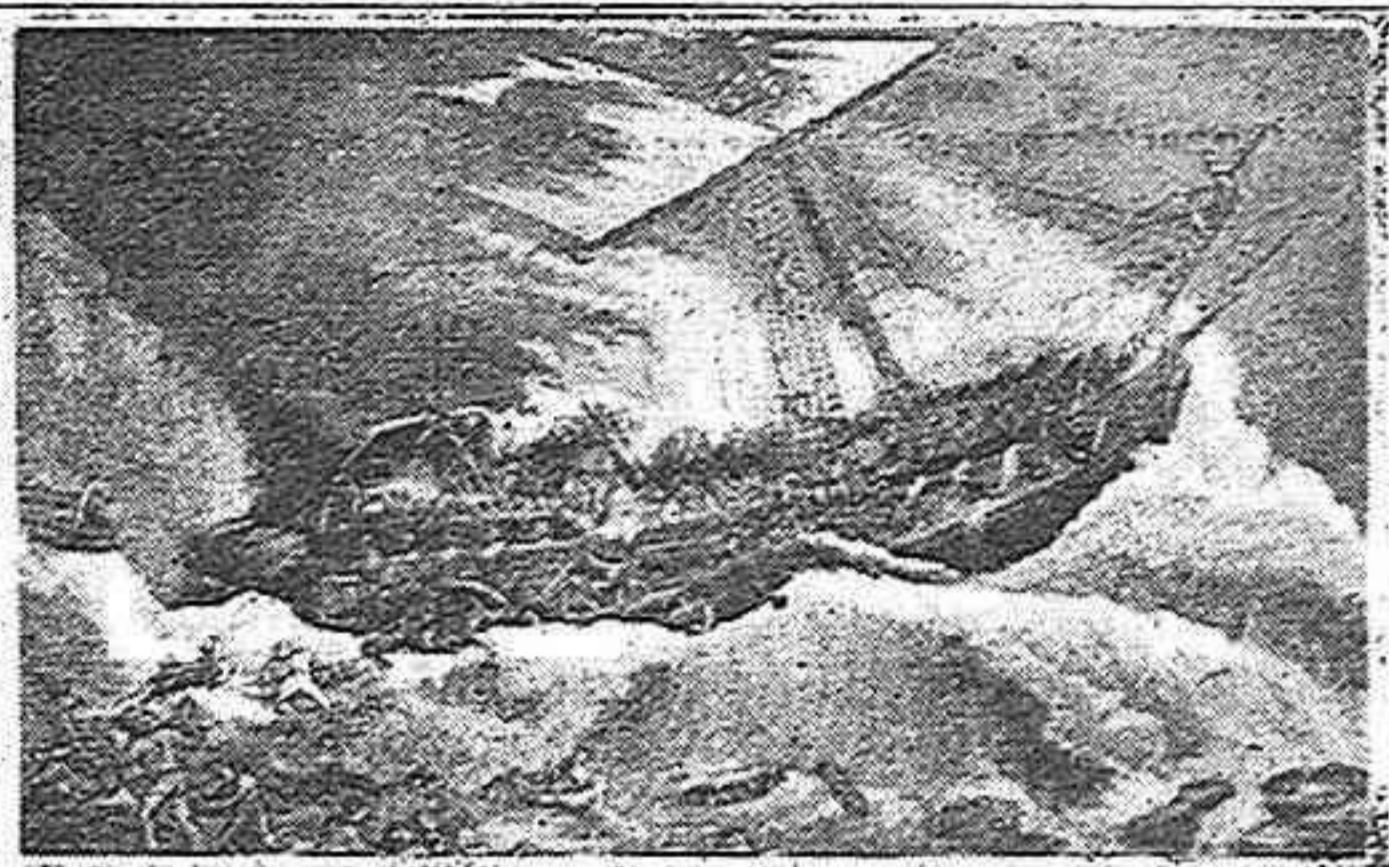

El *Titanic*, al port de Southampton, el dia abans de la seva sortida.

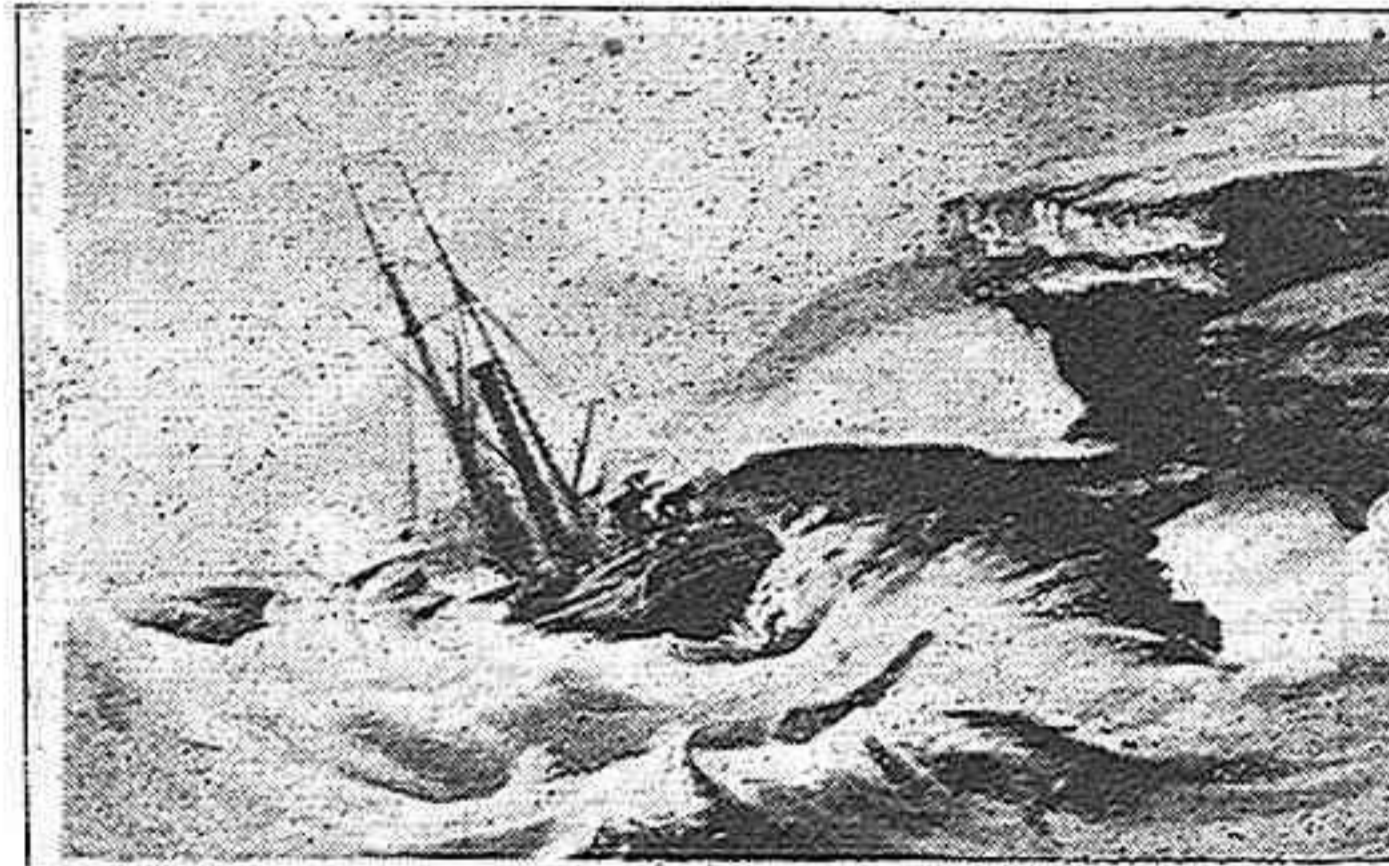
LES TRAGEDIES DEL MAR.—NAUFRAGIS CÉLEBRES

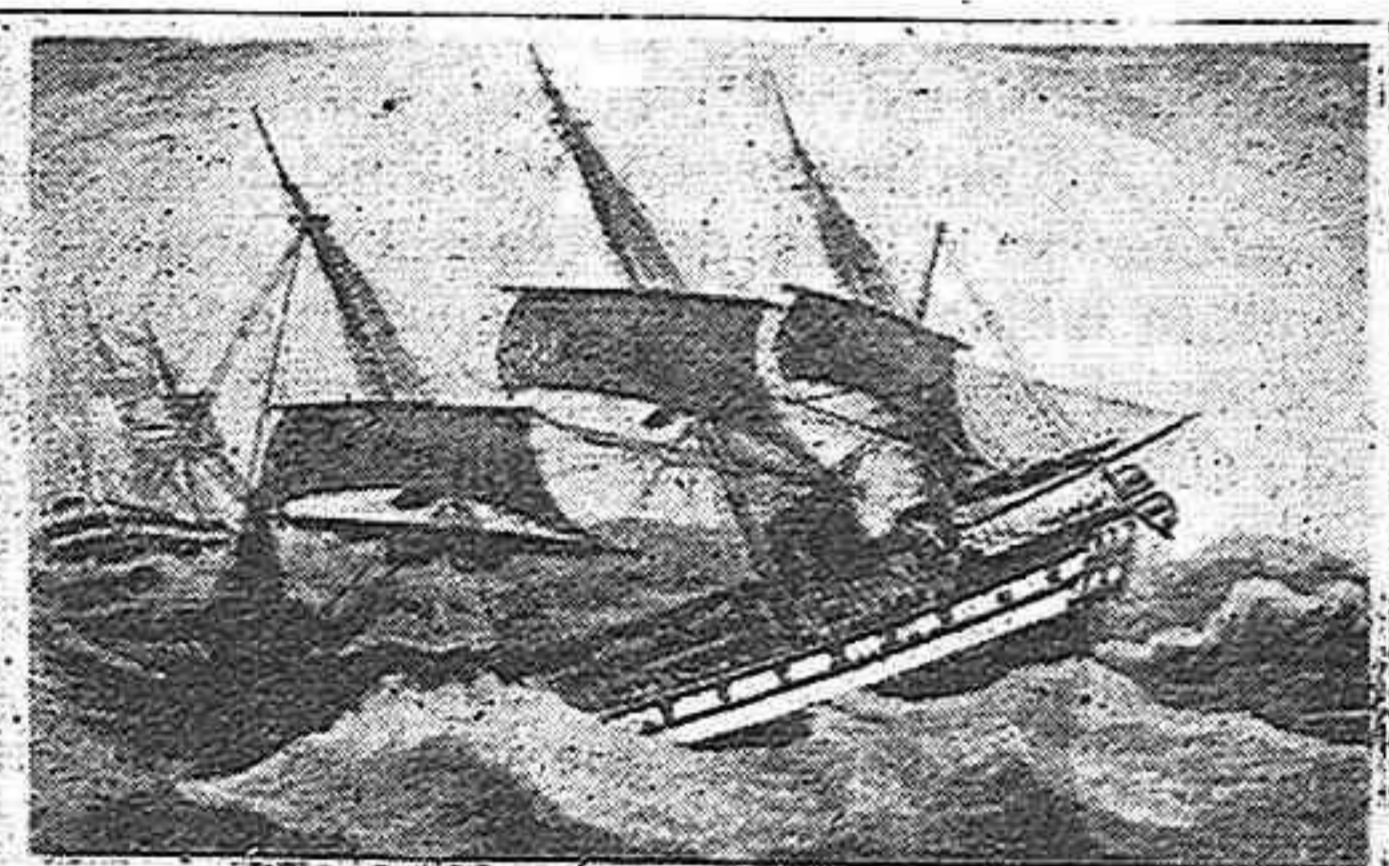
Com se va perdre el *Captain Riou*.

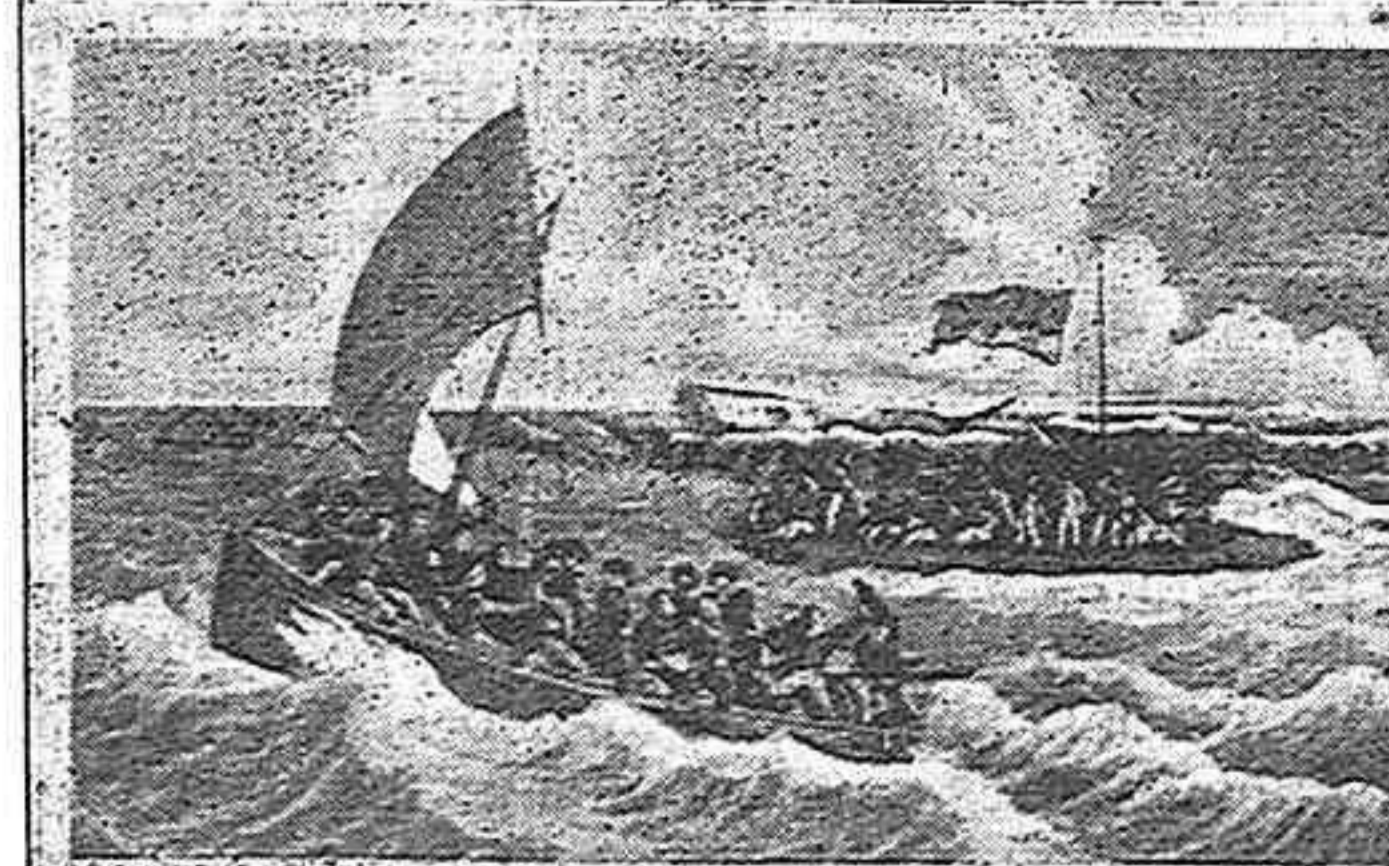
Naufragi del *Anson*.

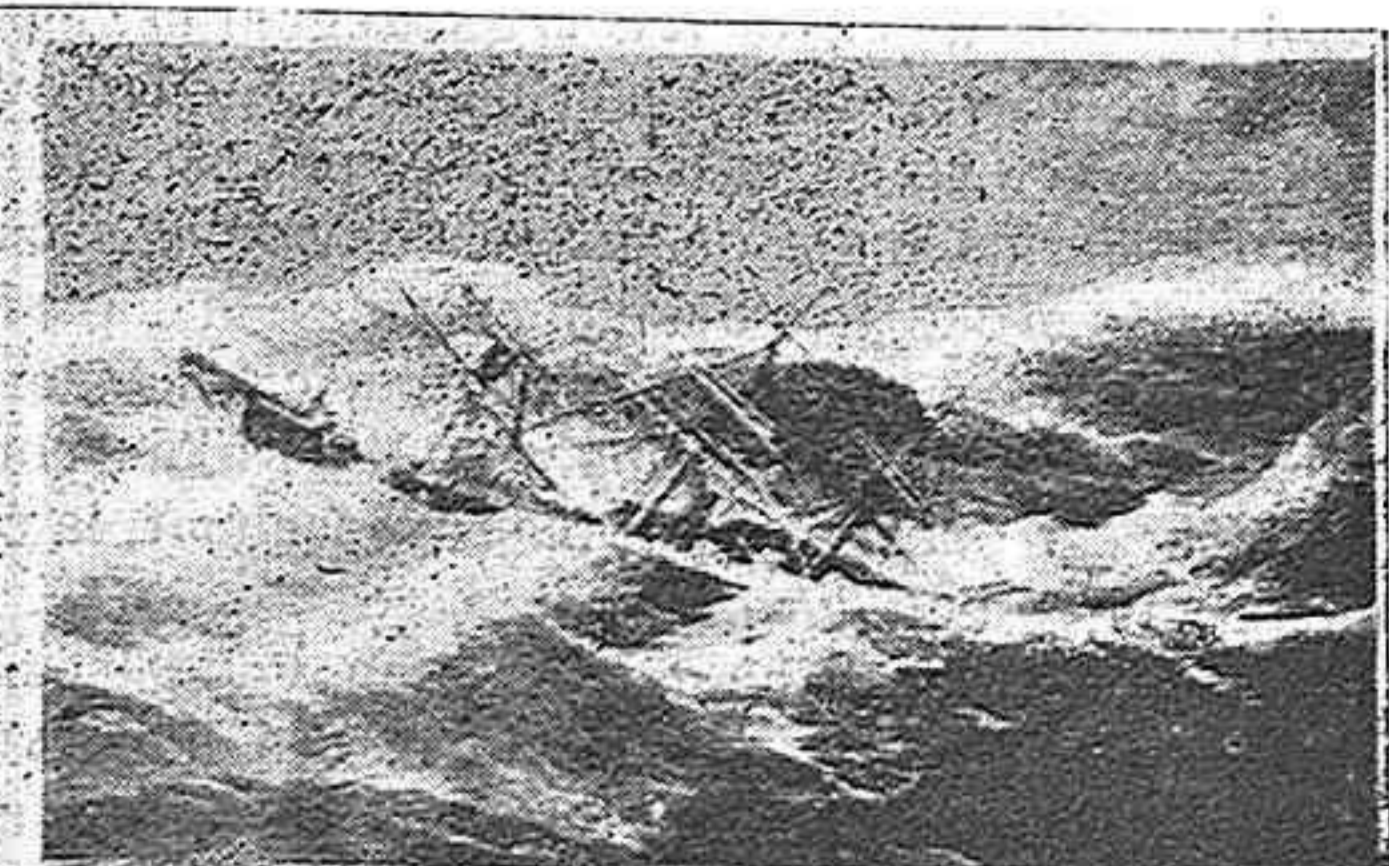
El *Killarney*.

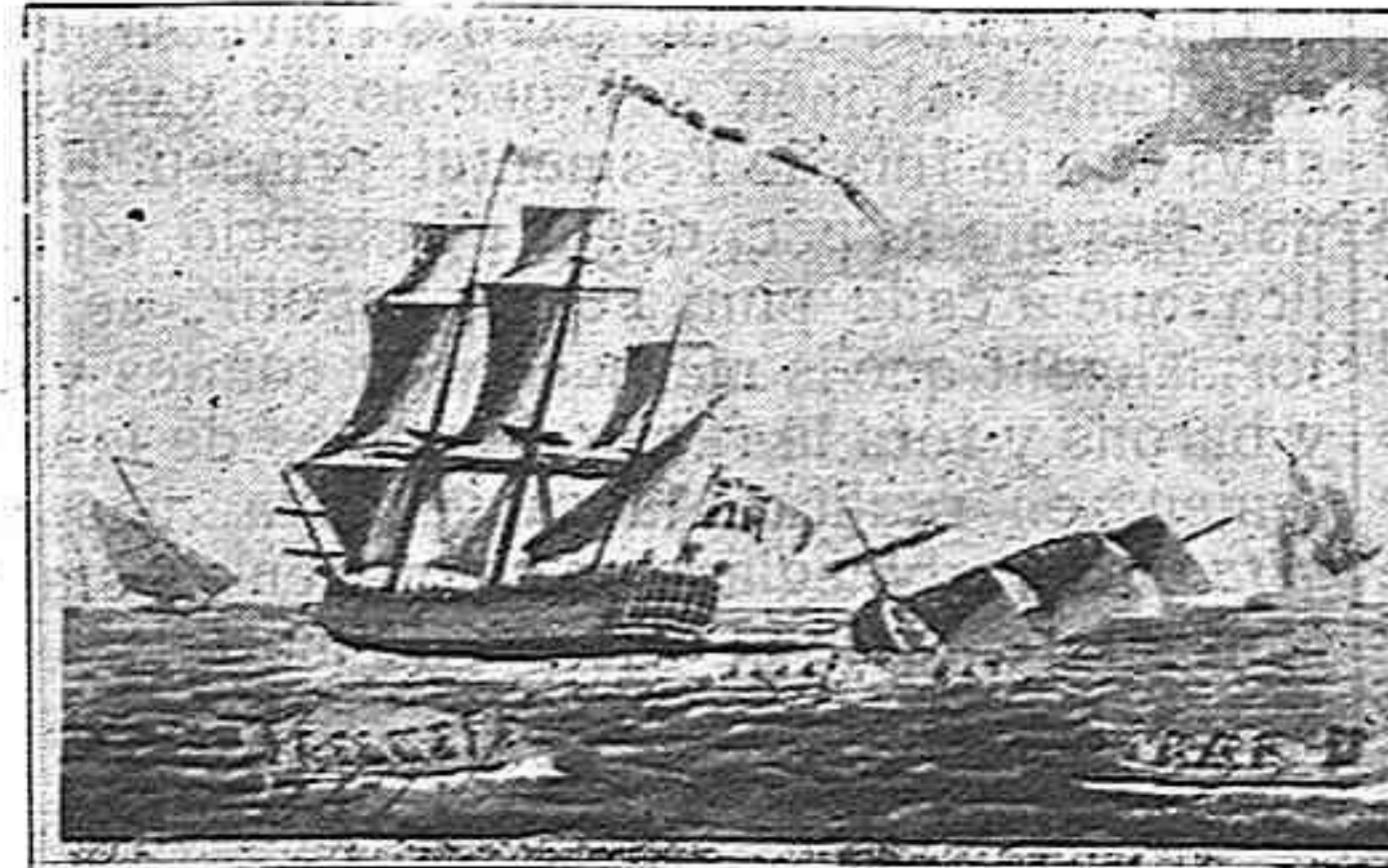
El *Ganges*.

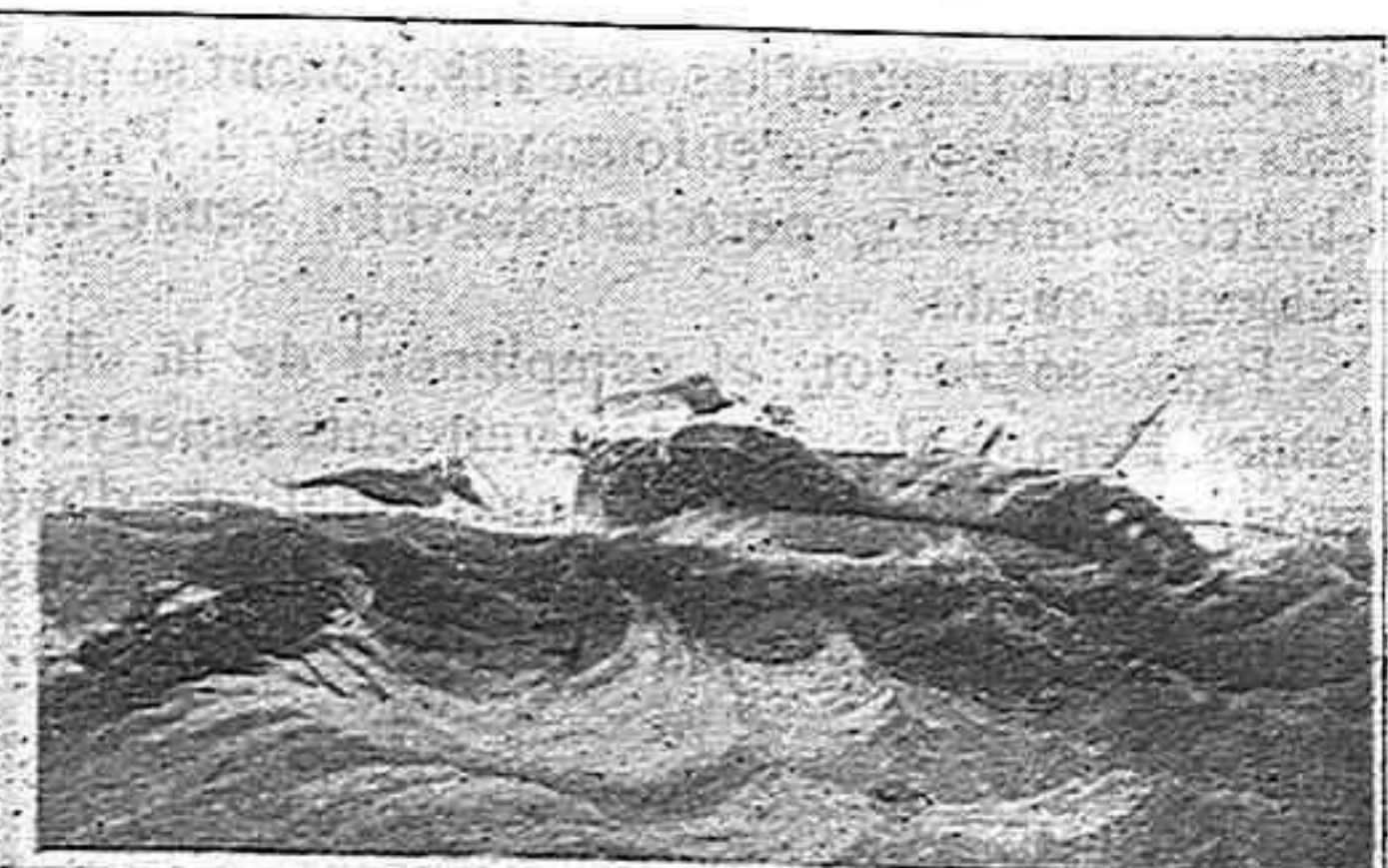
Els supervivents del *Porpoise*.

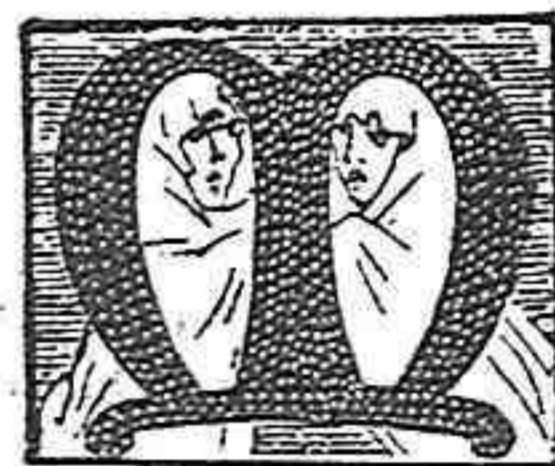
Naufragi del *London*.

Perdua del *Belisarius*.

Naufragi del *Avenger*.

ADRID, tot Madrid, s'ha entusiasmat ab l'«Orfeó Català».

Prempsa, grans personatges, aristòcrates, poble, classe mitja, tothom ha quedat encantat davant del nostre admirable

coro, y durant tres o quatre dies l'encens ha pujat de preu. L'exit, doncs, ha sigut excel·lent y tots els bons catalans hem de tenirne una gran alegria.

Les victories de l'«Orfeó» ¿no són victories de la nostra rassa?

tés a les barbes dels ministres, del comte de Romanones y de la premsa del *trust*.

Fins ara no'n tenien la menor notícia. Y, en tot cas, si alguna vegada sentien parlar de l'«Orfeó Català», se pensaven que era una cosa per l'istil de la Gatzara Continua o de les *Damas Rojas de la Brecha de San Pablo*.

Pera sortir momentaniament, no més que momentaniament, d'apuros, el Govern ha preguntat en vèu baixa al Banc si tindria l'amabilitat de deixarli 300 milions.

Y el Banc, també molt baixet, li ha respost que no, que no pot deïxalshi.

Si hem de dir la veritat, ho trobem molt estrany.

Compendriem la negativa si el Govern hagués demanat els 300 milions en monedes d'or o de plata y fins en calderilla; però conformantse ab rèbrela en bitllets, ¿què li costaria al Banc de comprar uns quants quadernillos de paper y durlos a l'impremta a fer tirar les corresponents estampetes?

¡Ei!... A no esser que sigui que'l nostre «primer establecimiento de crédito» vol ferse pregar pera veure si aixís logra que'l Govern li dongui un interès més crescut...

Arbucies, 13 d'Abril.

Fins en les qüestions que semblen tenir menys importància s'aprecia clarament l'estat de descomposició moral del nostre Ajuntament.

Un dia en el repartiment de consums, y un altre en el dels embargs per les cèdules, posen en evidència l'asquerós favoritisme que mina l'administració municipal. Molta fluïxesa y condescendència culpable ab determinades persones y un rigor extremat y rencorós legalisme ab altres que tenen la desgràcia de no esser devots dels cap-pares de la situació.

Fins els gossos se'n ressenten d'aquét mal intencionat desequilibri, ja que mentres els uns se passegen tranquilament y ufanosos, com si fossin gossos d'un regidor republicà y algo más, altres moren recargolantse pels efectes mortals de l'estricnina.

Si haguessim pensat que la gestió municipal escaia d'en Miralles havia d'anar per aquets viarany, no'n hauriem escarrasat tant en demostrarli que'ls *escrupols* que sentia per la vara eren infundats y que, pera el bé de la població, devia fer el sacrifici de deixar-se reelegir.

Figueres, 22 d'Abril.

Quasi's pot assegurar que'l dia 5 del prop vinent Maig, al matí, tindrà lloc el grandió mitin de propaganda republicana. Comensa a haverhi una gran expectació pera sentir la vèu de l'ilustre y eloqüent diputat a Corts per Madrid don Melquíades Álvarez.

Es facil que acompanyin a tan ilustre diputat els senyors Pau Iglesias, Roderic Soriano y el diputat a Corts per aquest districte, senyor Salvatella.

Aquest acte promet esser un aconeteixement polític y farà que acabi de completar el programa de les festes de Santa Creu.

Breda, 22 d'Abril.

Trobantse el nostre carboner a la barberia, el prop passat dissabte, va entrar un regidor (d'aquells que no més en són pera dir «sí» o «no», a gust del cacic del poble), y demanà LA CAMPANA DE GRACIA, acompanyanhi un reneç dels recargolats, segons expressió dels de la llana.

El resultat de tot això va esser que'l mossèn, sense mirar com ve ni com và, se presentà ahir, diumenge, a dalt del cossi y ho va explicar al seu remat, que oia la missa.

Nosaltres, els republicans de cor y de bons sentiments, trobem que encara n'ha fet poc, tractantse, com aixís es, d'un dels seus mateixos, y d'aquells que'ls menen per l'orella.

En quant a altres indirectes del mossèn, li advertim que no se n'ocupi de certes coses, perquè la seva boca les embruta.

Monistrol de Montserrat, 22 d'Abril.

Segons hem llegit en *El Trabajo*, de Sabadell, la redacció de dit periòdic sindicalista's proposa realisar, per les localitats de les conques dels rius Llobregat y Cardener, una campanya netament obrerista, que aixequi del decandiment moral en que està sotmesa la classe proletària de les seves riberes. Molt celebrariem que aquesta campanya's vegés coronada pel més falaguer dels èxits. Per la nostra part prometem no escassejar el nostre humil y decidit concurs. Pressentim que haurà de treballarse molt pera portarla a felís terme. El més gros obstacle ab que ensopegarà es l'aranya llerrouxera, que absorbeix les poques energies dels obrers d'abdós rius, ab gran content de la burgesia, que pot apretar a son gust l'argolla de l'explotació. El llerrouxisme, aquí, se pot comparar ab el capot roig dels toreros que, mentres ab ell distreuen al toro-poble, esperant la posició adequada, li enfonsen l'espasa fins al puny.

¡Pobres fanatics llerrouxeros, entregats en cos y ànima a la xorca tasca d'esmersar els seus esforços a inflar la vanitat d'un home que'ls porta a l'escorxadador com mansos anyells, mentres descuiden d'un modo deplorable la seva propia causa! ¡No trigarem gaire temps en veure com s'esfumen les seves ilusions, com l'humitat que deixa la rosada al passarhi els raigs del sol! ¿Quan acabareu de fer feina negativa, infelissos llerrouxeros?

Salt, 22 d'Abril.

El Bisbe de Girona, dijous de la setmana passada, va venir a confirmar les criatures d'aquet poble. Acudiren a esperarlo les autoritats, alguns propietaris, pocs pagesos y els empleats del Municipi. Com se veu, tot eren persones de pes. El que està més content de la visita del Bisbe es el distingidíssim papanates Enric Cat (a) Llauner, que vol dirse liberal, allà ont tothom sab que es un pobre esclau dels fabricants. Si es sempre dels primers pera presumir, ¡podeu comptar, tractantse d'un Bisbe, com estaria el Llauner! Allò, pera ell, era el comble de la felicitat. No s'hi veia. ¡Si fins portava el barret un xic més de gairell que'ls altres dies!

Espurnes

Dimecres s'obren les Corts, es dir, s'obren les espites de la venjansa, de l'odi, de la farsa, de l'intriga.

Dimecres comensarà la gran batalla política entre'ls ditxosos que suquen y els que per sucra deliren.

Delegats de la Creu Roja, que no us sobti la noticia: ja esteu avisats; dimecres tingueu a punt les camilles.

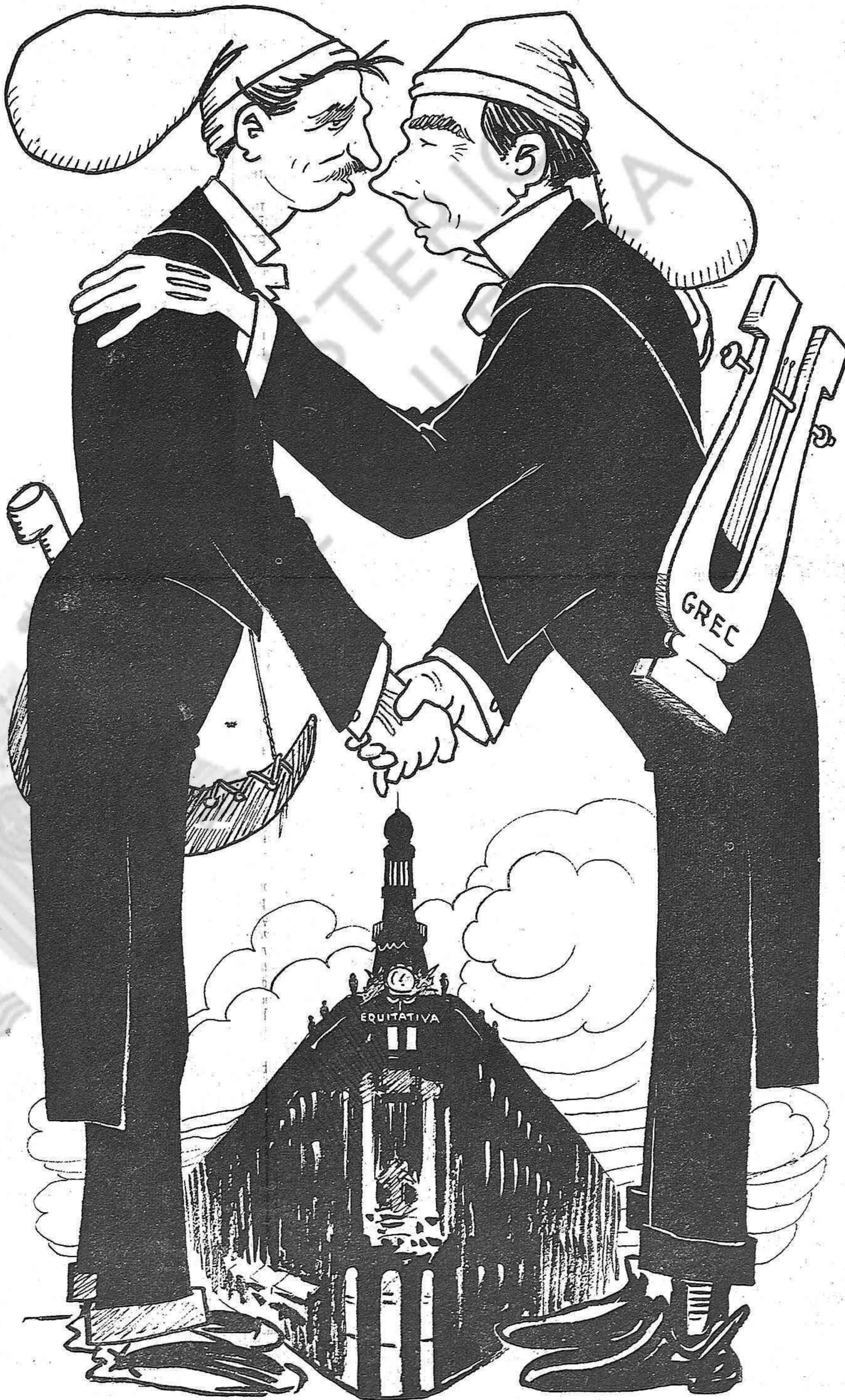
—Itàlia que vens de Trípoli, digues ¿què portes d'allà?—
L'home no respon paraula, mes fa un tragic ademan... y ensenya una bossa vuida y uns nassos bastant inflats.

¡Pim, pam, pum!... Trets de fusell, crits de fiera, canonades, moros que demanen caps, boques que's clouen ab rabia. Aquí la sang corre a dolls, allà crema un munt de cases, «¡Alàh es gran!» «¡Mori l'intrús!» «¡Pel nostre honor!» «¡Per la patria!»
—¿Què es això? ¿Què passa a Fez?

¿Què vol di aquesta gatzara?
—Res... Que avui s'ha inaugurat el protectorat de Fransa.

—¿Diu que estem tan mal de quartos, senyor Navarrorre... etc?
—Tan malament, que a la caixa no hi ha avui una pesseta.
—S'hauran de fè economies.
—Així també jo m'ho creia, però don Pep, que es un'àliga, m'ha anat fent canviar d'idees.
«¡Gastem, gastem; fòra escrupols!» sol dirme ab molta freqüència:
«Per tres o quatre setmanes que d'està al poder ens queden,

La conquista de Madrid

—Això es una gran victoria!...
—No ho compteu pas bé; són dugues.
—Y ara, digueu ¿què hem de fer?
—Cridar ¡visca Catalunya!

¿qui ens obliga a passá apuros?
¿Per què hem de viure ab miseria?».

Les negociacions ab Fransa sembla que siguin de goma. A mitg dematí s'estiren, cap a la tarda s'arrossen; el dilluns, de cop, s'encallen; el dimars van vent en popa; el dimecres, tot es negre; el dijous, color de rosa.

¿Es que'ls dos litigants juguen?
¿Es que, d'acord, se proposen pendre'l pèl als infelissos que embabiecats se'ls escolten?

Mentres l'immens transatlantic, romput, anava enfonzantse, un peixet que sols tenia un pam escas de llargada, mirant al «Titanic», deia, desde una prudent distancia: —¡Aquí's veu bé la mentida de les grandeses humanes!... Ell, tan Marg, tan gros, tan solid, tan ben fet, tan admirable, als quatre dies de corre ja no ha pogut aguantarse, y jo, una trista sardina, sense timó y sense màquina, repareu ab quin salero m'estic gronxant dintre l'aigua rientme dels icebergs, dels llamps y de les borrasques...

C. GUMA

ELS TEMPS CAMBIEN

El Motín ha celebrat el trenta hu aniversari de la seva fundació.

Ab tal motiu, en Nakens, l'admirable campió, ha reproduït la primera caricatura apareguda en les planes del valent company, allà per aquells dies en que nosaltres apreniem tot just a confegir.

La composició es tan curiosa com instructiva. Se basa en el lladronici imperant en els primers anys de la restauració borbònica.

Explicant l'alcans y el sentit del dibuix, diu en Nakens no recordar en l'història d'Espanya època en la qual se robés ab major descaro, aixís en les poblacions com en els camps, en les carreteres com en les oficines.

L'atraco estava a l'ordre del dia. El lladre era tingut per un home superior.

Y no parlem de lo que passava a Cuba, a Puerto Rico y a Filipines, diu en Nakens. No semblava sinó que, en els nomenaments dels funcionaris que allà s'enviaven, s'hi posés una clàusula concebuda en aquets o parecuts termes:

«El qui, al cap de sis mesos, no hagi lograt enriqueixre, serà reembarcat pera la península, baix partida de registre.»

Per aquells anys, afegeix, s'improvisaren fortunes fabulosas a l'amparo de la paraula negoci.

Els lladres de frac a les colonies, com els de marsellès a Andalusia, enviaven als seus protectors de Madrid crescudes quantitats. No hi havia bandoler que no comptés a la Cort ab un protector entre'ls més grossos personatges...

Tal es l'idea de la primera caricatura d'*El Motín*, que en Nakens considera, avui, grossera y passada de moda, tota vegada que s'apressa a

confessar que, si be es cert que'l robo no ha disminuït, se practica avui ab més correcció, mirant d'evitar l'escandol, procurant guardar les formes.

Els restauradors han perfeccionat y aristocratitzat l'art de robar, que estava per aquells temps a l'altura de l'intelecte y les maneres empleades pels lladres.

Si avui hagués de dictar una caricatura sobre'l mateix tema, exclama en Nakens, procuraria modificar les línies del dibuix y l'actitut de les figures, a fi de donarli sabor d'època: molt trajo de penitencia, molt rosari en les mans, la llei per rossinyol, la religió per escarpra. Sols d'aquet modo podria expressar degudament l'idea.

En Nakens té tota la raó. Tot se perfecciona, tot progressa. Fins l'art de robar, l'art actual, no es avui lo que a l'any 1881 era.

A l'època que en Nakens va fundar *El Motín*, se parlava dels *Melgares*, els *Bizcos*, els *Juanillones* y els *Castrolas*.

El lladre popular, se diu avui Raffles o Jimmy Samson, y opera en les corporacions y oficines públiques. Si volem parlarli, hem de comensar per llevarnos el barret.

De viure avui els *Melgares*, els *Bizcos*, els *Juanillones* y els *Castrolas*, no s'accontentarien ab menos que ab esser governadors civils.

BLET

Pera certa gent, la religió no es més que una magnífica cortina, darrera de la qual tramen ab més facilitat funestos complots.—Goethe.

La fi de les monarquies

La República ha venut perquè està en la direcció de les altures.

Jean Jaurès

QUI pot negar que la monarquia, la vella y hieràtica forma de govern, camina cap a la seva definitiva desaparició? L'història contemporània ens ofereix el procés de l'evolució de la monarquia. Aquesta evolució es, desde'l punt de vista monarquizant, una decadència, una devallada, una lenta extinció.

Al deixar d'esser absoluta pera devenir constitucional, la monarquia va quedar-se sense la seva ànima. Va conservar la forma, però va perdre l'essència. Y a l'entrar gradualment per les vies de la democràcia, la monarquia ha quedat convertida en una ombra, en un nom, en una decoració, en una llusor, encara enlluernadora, però ja vana.

Dintre la monarquia, l'ideal de la democràcia consisteix en suprimir de fet el monarca. Com més democràtica es una monarquia, menys quantitat activa de monarca s'hi troba. Aquí teniu la monarquia anglesa. El paper del rei té una importància mínima. S'aguanta pel seu prestigi tradicional y historic; però el seu poder ha desaparegut. No fa; deixa fer. No es actor; es espectador. Es una cosa pomposa y honoraria.

Sols d'aquesta manera pot sostenirse a l'Anglaterra la monarquia. Ab motiu del fet del coronament del rei Jordi, un escriptor anglès, Bruce Glasier, remarcava que, malgrat no haver-hi avui qui servi en la política anglesa les

El perquè de tot

—¡Ah!... ¿Es dir que aquesta miseria dels camps es un castic de Deu?

—Sí, home! Com que'ls pagesos no doneu res pera l'Iglesia ni pera les ànimes del purgatori, Nostre Senyor s'enfada y us quita la pluja...

La forsa del exemple

—Quan veig tot això ¿creurien que també'm venen ganes de determinar-me?